

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

sium over intimiteit in de spreekkamer waar therapeuten niet alleen in de geheimen van hun cliënten delen, maar ook met hun eigen geheimen werken. Hoe ziet de kunst van deze ‘alledaagse’ intimiteit eruit?

Literatuur

- BICK, E. (1968). The experience of the skin in early object-relations. *The International Journal of Psychoanalysis*, 49(2), 484-486.
- FREUD, S. (1914). On narcissism. In J. Strachey (Ed. & Trans), *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (Vol. XIV, pp. 67-102). London: The Hogarth Press and the Institute of Psycho-analysis, 1957.
- WINNICOTT, D. (1958). The capacity to be alone. *The International Journal of Psychoanalysis*, 39, 416-420.
- YALOM, I. (1996). *Lying on the couch*. New York: Basic Books.

Allemaal aan tafel, nu!

Verslag van

NVPP studiedag ‘Unlimited!
Psychoanalytische psychotherapie anno nu’
[Amsterdam, 2 november 2018]

MARIT VAN DER MEULEN

‘Would you tell me, please, which way I ought to go from here?’, vraagt Alice aan de Kat, nadat ze door het konijnenhol is gevallen. Hoe de Kat helpt, staat in de folder van de NVPP studiedag: Unlimited! Psychoanalytische Psychotherapie Nu.

Muriel Vermeulen zal vertellen over pijn van haar boze, ontroostbaar verdrietige meisje. Pijn, die al zo lang duurt. Willem Heuves’ toespraak zal gaan over een sombere jongen en het geheime boek van de analytische therapie. Lutgarde Vanvuchtelen zal middels coaching ingrijpen in het arbeidsre-integratieproces van een overspannen wiskundige. Marina Luymes en Ans van Blokland zullen een licht

werpen op de leertherapie. Stephan Sanders zal spreken over opeens helemaal niets. Maar voor het verdrietige meisje, de sombere jongen en de overspannen wiskundige met behulp van deze sprekers een uitweg zullen vinden, klikt dagvoorzitter Anne van Broekhuizen een filmfragment aan. Wim Kok, kort voor de studiedag overleden, ‘s nachts in zijn torentje, gebogen over dossiers: ‘Niets is zo mooi als in een totaal nieuwe omgeving nieuw presteren’, zegt hij. Maar even later zegt hij: ‘Dit waren de mensen, nu gaat het weer om de centen’. De toon is gezet. Het probleem ligt voor de zaal. Hoe zal Ariëtte van Reekum, analytica en bestuurder bij een grote ggz-instelling deze tegenstelling polderen?

Het verdrietige meisje van Muriel Vermeulen is heel boos. ‘Ik stop ermee, jij helpt mij niet. Ik krijg haar, die ik verloren heb, nooit meer terug’, zegt ze op een dag. ‘Ik wou je juist wat vaker aanbieden, wat vind je van driemaal per week?’, antwoordt Muriel Vermeulen. Willem Heuves’ sombere jongen heeft een kanjertraining achter de rug. Hij zou dood willen, maar dat is naar voor zijn ouders. ‘Een therapie is een wandeling’, legt Willem de sombere jongen uit. ‘Een wandeling waar ik achter jou aan loop. Ik wijs aan wat jij in het landschap niet ziet’. ‘Hoe lang?’. ‘Voorlopig’. Vervolgens gaat hij in op de theorie: een therapeutische relatie is nieuw en lijkt op geen enkele andere relatie. Het is asociaal, onconventioneel en asymmetrisch. De therapeut stelt zich emotioneel beschikbaar op en probeert hetzelfde te blijven. De therapeut drinkt dus nooit koffie met de patiënt. Patiënten met een neurotische structuur hebben baat bij zo’n vreemde relatie. Het therapeutisch instrument is taal. Voor patiënten met een borderlinestructuur is niet de taal, maar de relatie zelf het instrument. Voor patiënten met een psychotische organisatie is de therapie een fantasma over de allereerste relatie met moeder. Koffiedrinken, dan wel! Lutgarde Vanvuchtelen voert naast haar psychotherapiepraktijk een coachingspraktijk.

Tien gesprekken, betaald door de werkgever, gericht op werkproblemen. Lutgarde Vanvuchelen coacht vanuit een analytische visie. Ze presenteert een drietal cliënten. Ze interpreteert klachten als uitdrukking van bredere problematiek. Zo is de hardwerkende vrouw, angstig om te rivaliseren, zo leeft de onbehouden veelbelovende man woede — in de diepte bestemd voor zijn moeder — uit op zijn baas. Misschien zijn zij na de coaching gemotiveerd voor ontdekkende psychotherapie. De lector, die ter re-integratie koffie moet komen drinken op zijn werk, krijgt daarentegen een gepast advies. Werken!

Stephan Sanders, zelfbenoemd buitenstaander van alles, journalist en schrijver vertelt over een drietal analyses. Spelen, nadenken, en plezier hebben, in zijn kinderaanlyse. Lachen, zoeken, vrijen met verschillende mannen. Therapie is fijn. Tot de pijn doorbreekt. Dan is er alcohol, en niets. Heel lang, helemaal niets. Pillen en praten. Heel lang. En dan: Ariëtte van Reekum, analytica en bestuurder: De ggz moet een goede troostende moeder zijn, maar de ggz is tegelijkertijd een moeder die eindeloos zuigt aan het budget. Een moeder die een wonderland af moet leveren. Een wonderland waarin alles goedkomt. Het advies van de bestuurder en de analytica: Overleggen, sturen op uitkomst en samen met de patiënt de regie nemen!

Maar dat verdrietige meisje van Muriel Vermeulen overlegt helemaal niet. Dat meisje is gewend aan verlaten worden zonder overleg. Daarom is ze zo boos. Dat moet haar analytica repareren. Anders zal ze? ... Wat? Dat vertelt het verhaal niet. En Willem Heuves' jongen mocht toch zelf weten hoe lang hij zou blijven? En laat Lutgarde Vanvuchelen nu via een andere uitgang, alsnog 'zuigen' in een ontdekkende psychotherapie?

Ans van Blokland en Marina Luymes wijden zich aan de leertherapie. Wat hebben therapeuten nodig om patiënten op te vangen? Om Willem Heuves' emotionele beschikbaarheid te waarborgen. Om aan Muriel Vermeulen's meisje iets te repareren. Om niet alles

zelf op de nek te nemen. Aanvankelijk moest een kwantitatieve norm garantie bieden. Gewoon 700 keer therapie! Nu moet de kandidaat een analytisch proces ondergaan. Dat is niet zomaar raad krijgen over patiënten. En al evenmin praten over de ggz of over die gemene zorgverzekeraar. Maar wat wel? Waar is uitgang vinden naar een veilige hechting? Moet Ariëtte van Reekum als bestuurder gewoon zorgen dat er voor patiënten en therapeuten eindeloos budget is? Of moet Wim Kok uit de dood herrijzen om te polderen? Ariëtte van Reekum haalt het werk van Morris Nitsun aan, een groepstherapeut, die schrijft over destructieve krachten in groepen en hun creatieve potentieel. Wonderland bestaat niet. Therapie stelt teleur. Altijd. En therapie moet teleurstellen. De zorgverzekeraar wil effect, de patiënt een ander ik. En de instelling haar geld. Het sombere meisje van Muriel Vermeulen is klaar. Het aantal jaren therapie is precies gelijk aan het aantal jaren leven met diegene die niet meer kon leven.

Maar zei Willem Heuves niet ook dat therapie bestaat uit breuken? Muriel Vermeulen twijfelde. En die 700 zittingen? Of dat analytische proces? En Ans van Blokland en Marina Luymes vertelden ook nog dat een leertherapeut altijd een belofte op wonderland blijft. Hij verdwijnt immers nooit echt ... 'Ken al die paradoxen', zegt Ariëtte van Reekum als analytica én als manager. Gebruik die desillusies, geef de grootheid op, doe het werk. Wonderland is overal en nergens. Is de zorgverzekeraar zo destructief? Is effectiviteit scheppend? Of maakt het iets kapot? Is een ander leven willen niet gewoon een wonder willen? Herken die destructie én dat potentieel. Doe dat overal, bij en met iedereen. En dat meisje van Muriel Vermeulen? Die kreeg een brief mee. En wat daarin stond? Iets uit het geheime boek van Willem Heuves. Het boek dat niemand gelezen heeft.

En nu: allemaal aan tafel! Zonder Wim Kok.